

Ocena wpływu projektu „Expanding the range of the lynx population in northern Poland” na lokalną gospodarkę

Raport przedstawiający wyniki analizy danych gromadzonych w Projekcie oraz wyniki badań przeprowadzonych w październiku i listopadzie 2024 r.

Kraków 2024

**Co-funded by
the European Union**

**Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
OPIS BADANIA.....	4
WPŁYW BEZPOŚREDNI PROJEKTU	5
<i>MIEJSCA PRACY I WYDATKI Z PROJEKTU</i>	5
WPŁYW POŚREDNI	5
<i>OBAWY PRZED WYSTĄPIENIEM SZKÓD</i>	6
<i>LOKALNA TURYSTYKA, PROMOCJA REGIONU, REGIONALNYCH PRODUKTÓW I USŁUG</i>	10
<i>WSKAŹNIKI TURYSTYKI LOKALNEJ W BADANYM REGIONIE</i>	13
WNIOSKI.....	14

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

WPROWADZENIE

Współczesna ochrona przyrody musi odpowiadać na szerokie spektrum wyzwań, wychodzących poza obszar ekologii, uwzględniając potrzeby i problemy społeczne oraz gospodarcze. Z jednej strony, oczekuje się, że działania realizowane w ramach ochrony przyrody będą dostosowane do lokalnych warunków społeczno-ekologicznych, wspierając (a nie hamując) rozwój społeczności lokalnych. Z drugiej strony, coraz częściej postrzegane są jako konieczność dla zaspokojenia określonych potrzeb ludzkich, takich jak kontakt z naturą, dostęp do czystego środowiska, żywności i możliwości przeżywania autentycznych doświadczeń na łonie przyrody. Korzyści, jakie przyroda dostarcza społeczeństwu, nie ograniczają się wyłącznie do pozyskiwania i sprzedaży zasobów naturalnych, czy też do rynku usług, np. turystycznych i edukacyjnych. Szereg korzyści, jakie człowiek czerpie z przyrody, ma charakter pozarynkowy. Należą do nich m.in. wartości kulturowe, odnoszące się do roli przyrody w tradycjach, zwyczajach i tożsamości lokalnej; wartości duchowe, estetyczne i rekreacyjne, oznaczające rolę świata naturalnego w umożliwianiu ludziom odpoczynku od pracy poprzez rekreację i podziwianie dzikiej przyrody; procesy regulacyjne odbywające się w ekosystemach, dzięki którym żyjemy w czystym i bezpiecznym środowisku. Korzyści te są jedynie pośrednio odzwierciedlane przez procesy gospodarcze, takie jak natężenie ruchu turystycznego i sprzedaż usług turystycznych, wydatki publiczne na opiekę zdrowotną, czy aktywność kulturowa i konsumpcja wytworów kultury.

Ochrona dużych drapieżników stoi przed szczególnie trudnym wyzwaniem realizacji swoich zadań przy równoczesnym zapewnianiu korzyści społecznych i gospodarczych. Obecność dużych drapieżników, takich jak rysie, często w opinii publicznej wiąże się z występowaniem szkód i zagrożeń dla ludzi – nawet jeżeli w rzeczywistości szkody powodowane przez rysie pojawiają się sporadycznie i są marginalne w porównaniu do innych gatunków chronionych w Polsce. Skutkiem postrzeganej możliwości wystąpienia szkód może być brak akceptacji dla projektów ochrony i pojawienie się konfliktów społecznych, utrudniających np. realizację działań ochronnych. Korzyści, które społeczeństwo może czerpać z obecności rysia w środowisku, są natomiast bardzo nieoczywiste i nie pojawiają się „samoistnie” wraz z pojawieniem się i zwiększaniem liczebności populacji tych zwierząt. Instytucje i osoby podejmujące się ochrony rysia muszą aktywnie i z zamysłem budować potencjał korzyści płynących z obecności gatunku dla społeczności lokalnych, często również pokazując i ucząc, jak w praktyce można je zrealizować. Szczególnie trudne w takich działaniach jest to, że rysie są zwierzętami, które z jednej strony trudno jest obserwować w środowisku, a z drugiej – mimo to mogą budzić intensywne emocje wśród mieszkańców i interesariuszy.

Niniejszy raport przedstawia analizę stanu wyjściowego (ex-ante) do oceny wpływu Projektu „Expanding the range of the lynx population in northern Poland” na lokalne otoczenie gospodarcze w gminach, na terenie których rozpoczęła się realizacja Projektu. W ocenie tej wzięto pod uwagę wybrane obszary wpływu gospodarczego Projektu, zarówno tych wymiernych, możliwych do analizy w kategoriach finansowych, jak i tych pośrednich, związanych z działaniami i efektami, które mogą sprzyjać bądź hamować aktywność gospodarczą społeczności lokalnych. W analizie uwzględniono więc wskaźniki dotyczące wymiernych transakcji rynkowych dokonywanych przez Projekt, diagnozę potrzeb w zakresie przeciwdziałania szkodom powodowanym przez rysie oraz uwarunkowań rozwoju sektora turystyki lokalnej. Uznając znaczenie szerszej rozumianego gospodarczego znaczenia dzikich gatunków zwierząt, wpływ Projektu opisano w również kontekście potrzeb obaw i potrzeb społeczności lokalnych związanych z obecnością rysia oraz aktywnością mieszkańców na lokalnym rynku usług turystycznych.

OPIS BADANIA

Raport ocenia stan wyjściowy i potrzeby w zakresie bezpośredniego i pośredniego wpływu projektu na lokalną gospodarkę gmin północnej Polski i regionów partnerskich w Niemczech i na Litwie, na terenie których obecne są rysie lub będą wprowadzane do środowiska w ramach projektu. Bezpośredni wpływ projektu na lokalną gospodarkę mierzony jest podstawie danych o zatrudnieniu w projekcie i realizowanych zamówieniach, weryfikując udział zatrudnienia i zamówień realizowanych w lokalnych podmiotach gospodarczych. Pośredni wpływ projektu mierzony jest na podstawie 1) wybranych wyników badania ankietowego zrealizowanego wśród interesariuszy w listopadzie 2024 roku, 2) wyników ustrukturyzowanych wywiadów telefonicznych zrealizowanych wśród z osób prowadzących obiekty agroturystyczne na terenie projektu oraz na podstawie 3) danych urzędu statystycznego dotyczące turystyki.

Szczegóły metodologii badania ankietowego wśród interesariuszy opisane są w raporcie o wpływie projektu na lokalne społeczności. Dane pochodzące z badania ankietowego interesariuszy wykorzystane w ocenie wpływu projektu na lokalne gospodarki dotyczą opinii o zagrożeniach wynikających z obecności rysia, wpływu doświadczenia szkody spowodowanej przez rysia na postawy i opinie o gatunku, oraz o możliwości wykorzystania obecności rysia do promocji regionu, lokalnej turystyki.

Ustrukturyzowane wywiady telefonicznie zrealizowane zostały na podstawie przygotowanego wcześniej kwestionariusza, obejmującego sześć pytań. Przeprowadzone zostały w listopadzie 2024 roku. Pytanie zadane podczas wywiadu dotyczą znaczenia lokalnej przyrody i rysia dla turystyki, a także zapotrzebowania turystów na informacje o rysiach.

Stan lokalnego rynku usług turystycznych został opisane na podstawie wskaźników Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), podawanych na poziomie lokalnym (NTS 5).

WPLYW BEZPOŚREDNI PROJEKTU

MIEJSCA PRACY I WYDATKI Z PROJEKTU

Po roku od rozpoczęcia, w projekcie zatrudnionych jest 18 osób, wszystkie pochodzące ze społeczności lokalnych projektu (Tab. 1). Wydatki w projekcie, na dzień 30.09.2024 r. wynosiły łącznie 754312,31 PLN (zakup sprzętu i koszty inne, z wyłączeniem podróży i prac zleconych), z czego 33% (249656,30 PLN) realizowanych było wśród u lokalnych dostawców (w gminach Trzcianka, Mirosławiec, Wałcz, Drawsko Pomorskie).

Tab. 1. Share of the project employees from local societies.

PL: Udział osób ze społeczności lokalnej wśród zatrudnionych w projekcie.

LT: Vietos bendruomenės atstovų dalyvavimas tarp projekte dirbančių asmenų.

DE: Beteiligung von Personen aus der lokalen Gemeinschaft unter den Beschäftigten des Projekts.

Partner	Employment in the project in 2024 <i>PL: Zatrudnienie w projekcie w 2024 roku</i> <i>LT: Numatomas užimtumas 2024 m.</i> <i>DE: Projizierte Beschäftigung im Jahr 2024</i>	Share of local society among employed project staff <i>PL: Udział społeczności lokalnej wśród zatrudnionych</i> <i>LT: Darbuotojų dalyvavimas bendruomenės veikloje</i> <i>DE: Beteiligung der Arbeitnehmer an der Gemeinschaft</i>
Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze	11	100%
Rewilding Oder Delta	3	100%
Nadlesnictwo Spychowo	1	100%
Ecosystems Protection Centre	3	100%

WPLYW POŚREDNI

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

OBAWY PRZED WYSTĄPIENIEM SZKÓD

Projekt pośrednio może wpływać na lokalną gospodarkę w zakresie rozpoznawania ryzyka i przeciwdziałania wystąpieniu szkód spowodowanych przez rysie, w szczególności tych o konsekwencjach ekonomicznych dla lokalnych rolników i hodowców. W zrealizowanym badaniu ankietowych wśród interesariuszy, w pytaniu otwartym o zagrożenia związane z obecnością rysia w środowisku, najczęściej wymienianą odpowiedzią było zmniejszenie liczebności sarny, w tym często pojawiające się w kontekście ogólnie łowiectwa i utrudnienia dla polowań. Możliwość ataków na zwierzęta hodowlane była wymieniona przez 41% respondentów, co stanowiło 26% odpowiedzi. Niektóre z tych odpowiedzi były jednak sformułowane w sposób bagatelizujący problem, używając określeń takich jak „jakaś kura sąsiada oberwie”, „a może jakaś gęś się upoloje, nic więcej”.

W badanej przez nas próbie interesariuszy 28 osób (9% respondentów, w tym 13 osób z Polski, 12 z Litwy i 3 z Niemiec) zadeklarowało, że osobiście doświadczyło szkody spowodowanej przez rysie. Osoby, które doświadczyły szkody, miały statystycznie istotnie mniej pozytywne nastawienie do rysia, niż pozostali respondenci (średnia nastawienia 3,7, w porównaniu do 4,1 u pozostałych osób; test Levena, $F=8,752$, $p<0,05$; Fig. 1) oraz częściej niż inni badani wskazywały, że dzikie zwierzęta są dla nich ważne (pytanie nie określało nastawienia czy stosunku emocjonalnego do dzikich zwierząt; $F=3,802$, $p<0,05$; Fig. 2). Również, osoby, które doświadczyły szkody, miały mniej pozytywne nastawienie wobec przywracania rysia do środowiska (66% badanych w tej grupie), niż pozostali respondenci (85% wskazań wśród pozostałych osób; $f=9,4548$, $p<0,05$); w mniejszym stopniu oczekiwały poważnego podejścia do ochrony rysia w ich kraju (51% w porównaniu do 86% pozostałych osób, $F=12,405$, $p<0,05$) oraz w mniejszym stopniu widziały potrzebę edukowania społeczeństwa o rysiach (74% w porównaniu do 92% pozostałych osób, $F=16,160$, $p<0,05$). Osoby, które doświadczyły szkody, nie różniły się natomiast od reszty badanych pod względem posiadanej podstawowej wiedzy o rysiach, postrzegania korzyści dla turystyki i promocji lokalnych produktów i usług.

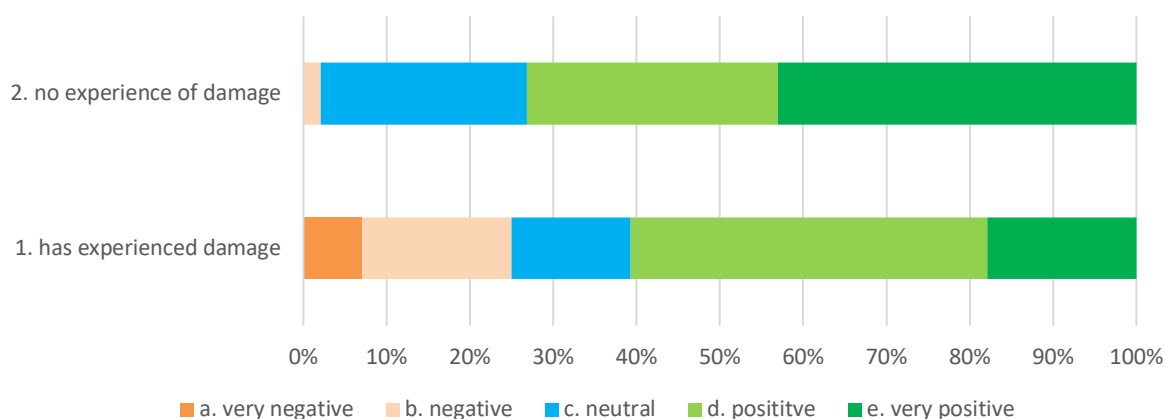

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Fig. 1. What are your feelings towards lynxes?

PL: Jakie są Pana(i) uczucia wobec ryśi? a: bardzo negatywne; b: negatywne; c: neutralne; d: pozytywne; e: bardzo pozytywne; 1. osoba, która doświadczyła szkody; 2. osoba, która nie doświadczyła szkody

LT: Kokie Jūsų jausmai lūšių atžvilgiu? a: labai neigiami; b: neigiami; c: neutralūs; d: teigiami; e: labai teigiami; 1. asmuo, kuris patyrė žalą; 2. asmuo, kuris žalos nepatyrė

DE: Was ist Ihre persönliche Haltung zu Luchsen? a: sehr negativ; b: negativ; c: neutral; d: positiv; e: sehr positiv; 1. die Person, die den Schaden erlitten hat; 2. die Person, die den Schaden nicht erlitten hat

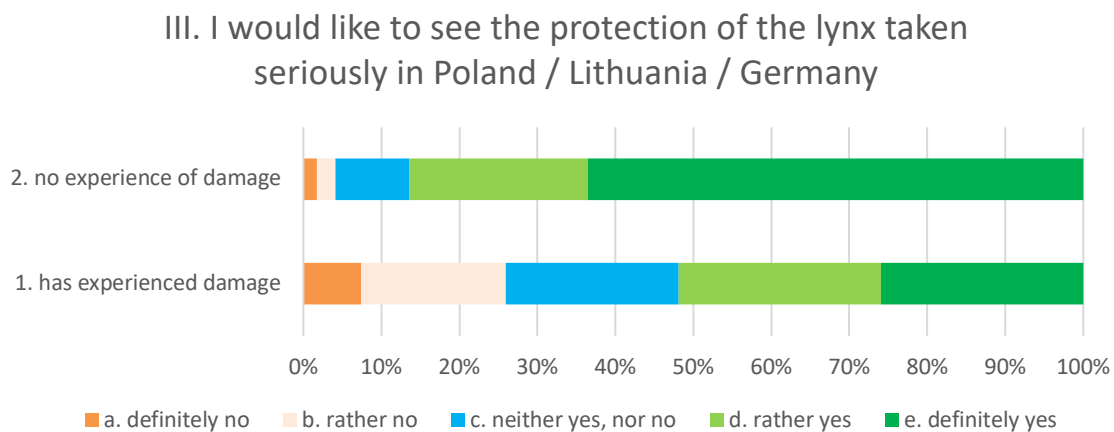
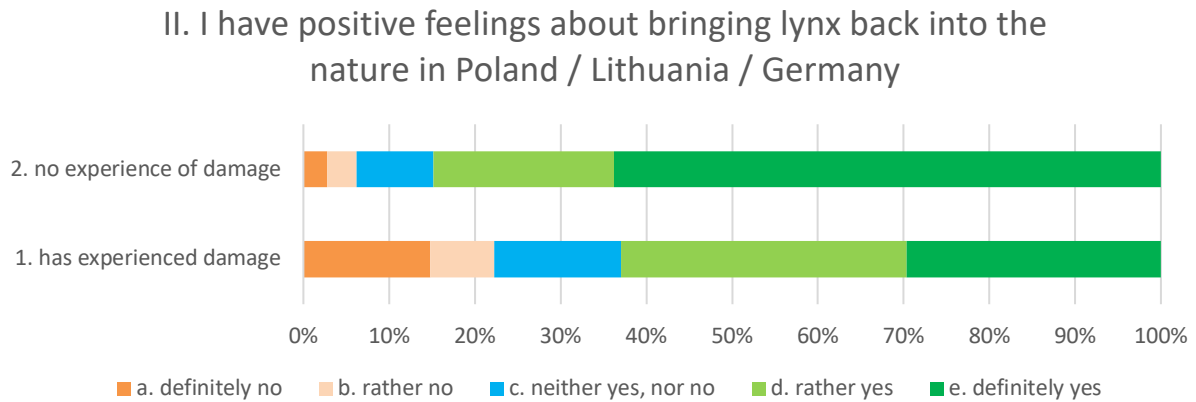
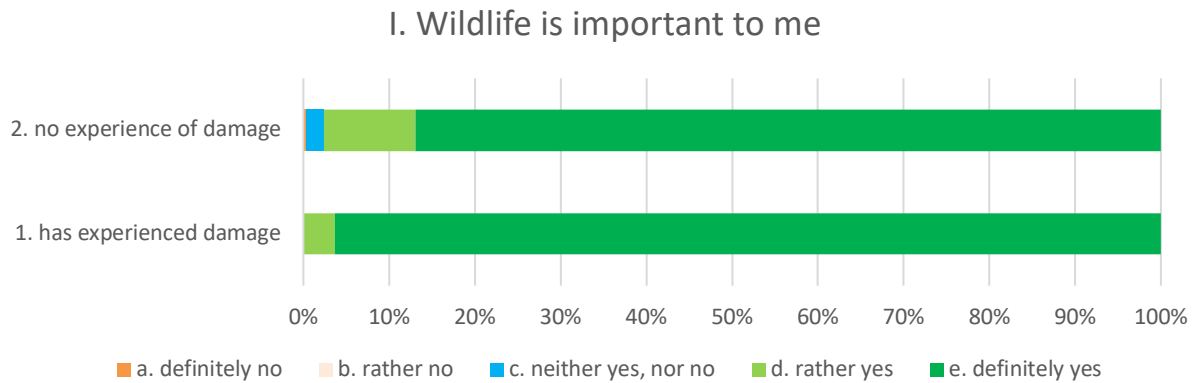

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Fig. 2. Selected attitudes towards lynx that differ significantly between people who have personally experienced damage from lynx and people who have not.

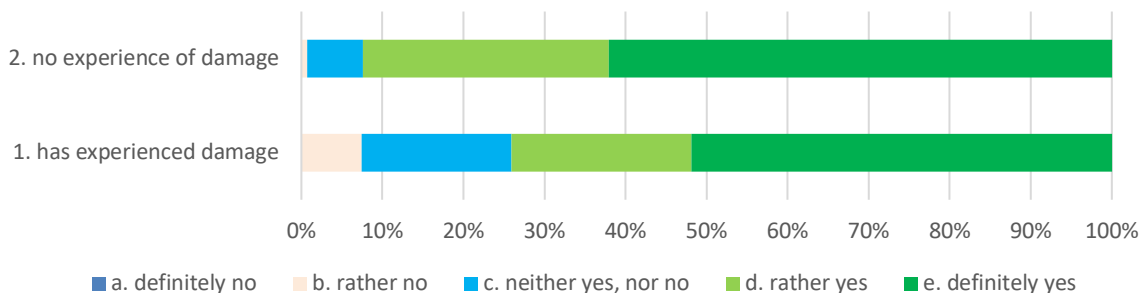

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

IV. People should know more about lynx in northern Poland / southern Lithuania / north-east Germany

PL: Wybrane postawy wobec rysia, które różnią się istotnie statystycznie między osobami, które osobiście doświadczyły szkód wyrządzonych przez rysie, a osobami, które ich nie doświadczyły.

I: Dzika przyroda jest dla mnie ważna; II: Mam pozytywne uczucia wobec przywracania rysia do środowiska w Polsce; III: Chcę, aby ochrona rysia była poważnie traktowana w Polsce; IV: Ludzie powinni więcej wiedzieć o rysiach w Polsce

a: zdecydowanie nie; b: raczej nie; c: ani tak, ani nie; d: raczej tak; e: zdecydowanie tak.

1. osoba, która doświadczyła szkody; 2. osoba, która nie doświadczyła szkody

LT: Pasirinktas požiūris į lūšis, kuris reikšmingai skiriasi tarp žmonių, asmeniškai patyrusių lūšių daromą žalą, ir žmonių, kurie jos nepatyrė.

I: Man svarbi laukinė gamta; II: Teigiamai vertinu lūšių sugrąžinimą į Lietuvos aplinką; III: Norėčiau, kad į lūšių apsaugą Lietuvoje būtų žiūrima rimtai; IV: Žmonės turėtų daugiau žinoti apie lūšis pietų Lietuvoje

a: Tikrai ne; b: Veikiausiai Ne; c: Nei taip, nei ne; d: Veikiausiai taip; e: Tikrai taip

1. asmuo, kuris patyrė žalą; 2. asmuo, kuris žalos nepatyrė

DE: Ausgewählte Einstellungen zum Luchs, die sich signifikant unterscheiden zwischen Personen, die persönlich von Luchsen geschädigt wurden, und Personen, die dies nicht erlebt haben.

I: Wildtiere sind wichtig für mich; II: Ich stehe der Wiederansiedlung von Luchsen in der Natur in Deutschland positiv gegenüber; III: Ich will, dass der Schutz des Luchses in Deutschland ernst genommen wird; IV: Menschen sollten mehr über Luchse in Deutschland wissen

a: Eindeutig nein; b: Eher nein; c: Weder ja noch nein; d: Eher ja; e: Eindeutig ja.

1. die Person, die den Schaden erlitten hat; 2. die Person, die den Schaden nicht erlitten hat

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

LOKALNA TURYSTYKA, PROMOCJA REGIONU, REGIONALNYCH PRODUKTÓW I USŁUG

Turystyka przyrodnicza jest jedną z szans na wsparcie lokalnej gospodarki poprzez działania w ochronie przyrody. W opiniach interesariuszy, turystyka i promocja regionu są ważną korzyścią wiążącą się z obecnością rysia w środowisku, którą 10% badanych (19 osób) wymieniło w odpowiedzi na pytanie otwarte. Dodatkowo, większość respondentów widziało potencjał w promocji lokalnych produktów i usług z wykorzystaniem wizerunku rysia (60% wskazań zdecydowanie tak i raczej tak), oraz połowa respondentów uważała, że obecność rysia przyciągnie turystów (50%; Fig. 4).

Wśród respondentów badań ankietowych były 33 osoby (10% badanych) czerpiące zyski z oferowania usług turystycznych, w tym wynajmu pokoi. Spośród nich zaledwie 4 osoby (1% badanych) określiły zyski z turystyki jako główne źródło ich dochodu. Osoby czerpiące zyski z turystyki nie różniły się istotnie statystycznie od pozostałych badanych pod względem postaw wobec rysia, poziomu wiedzy o rysiach, opinii o roli rysia w zwiększaniu atrakcyjności turystycznej regionu czy potencjału lepszej sprzedaży lokalnych produktów dzięki wizerunkowi rysia.

Przeprowadzono dodatkowo 20 wywiadów ustrukturyzowanych z osobami prowadzącymi obiekty agroturystyczne na terenie północno-zachodniej Polski. Zdaniem wszystkich przebadanych osób prowadzących obiekty agroturystyczne, przyroda jest istotnym czynnikiem przyciągającym turystów do ich obiektów, a turyści odwiedzają ich obiekty w celu spędzenia czasu na łonie przyrody (Fig. 5). W opinie osób prowadzących obiekty agroturystyczne, ich klienci interesują się dzikimi zwierzętami żyjącymi w okolicy oraz generalnie mają dostęp do informacji o okolicznej przyrodzie. Jednak zapytani o rysie, zaledwie dwie osoby (10% respondentów) powiedziały, że zdarza się, że turyści pytają o rysie oraz że mają dostęp do informacji na ich temat. Wśród badanych obiektów, wszystkie zlokalizowane w powiecie wałeckim i drawskim (6) odpowiedziały, że Dzika Zagroda w Jabłonowie jest ciekawą atrakcją turystyczną dla klientów ich obiektów.

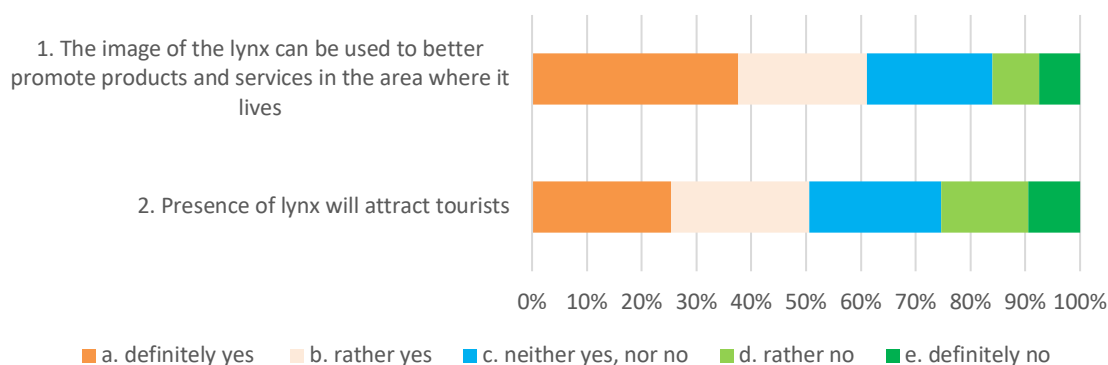

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Fig. 4. Perception of the role of lynx in promotion of the region and fostering tourism.

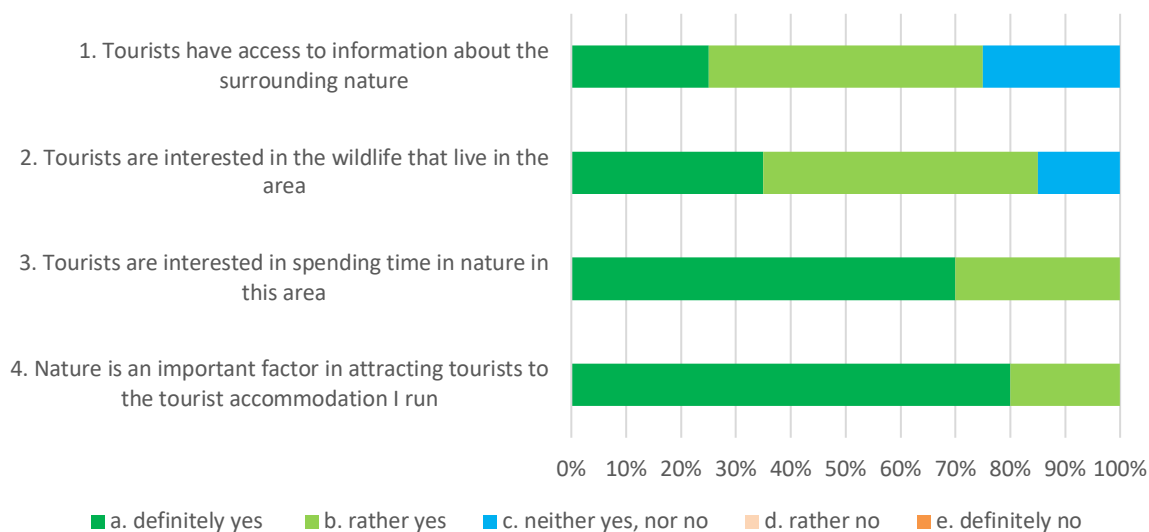
PL: Postrzeganie roli rysia w promocji regionu i wspieraniu turystyki. 1: Wizerunek rysia może być wykorzystany do lepszego promowania produktów i usług na terenie jego występowania; 2: Obecność rysia przyciągnie turystów
a: zdecydowanie tak; b: raczej tak; c: ani tak, ani nie; d: raczej nie; e: zdecydowanie nie.

LT: Ryčių vaidmens suvokimas populiarinant regioną ir skatinant turizmą. 1: Lūšies įvaizdis gali būti naudojamas geriau reklamuoti produktams ir paslaugoms jos paplitimo teritorijoje; 2: Lūšys pritrauks turistų
a: Tikrai taip; b: Veikiau taip; c: Nei taip, nei ne; d: Veikiau ne; e: Tikrai ne

DE: Wahrnehmung der Rolle des Luchses bei der Werbung für die Region und der Förderung des Tourismus. 1: Das Bild des Luchses kann genutzt werden, um Produkte und Dienstleistungen in seinem Verbreitungsgebiet zu bewerben; 2: Die Anwesenheit von Luchsen wird Touristen anziehen
a: Eindeutig ja; b: Eher ja; c: Weder ja noch nein; d: Eher nein; e: Eindeutig nein.

Fig. 5. The opinion of agrotourism owners on the role of nature and lynx in promoting local tourism.

PL: *Opinia właścicieli gospodarstw agroturystycznych na temat roli przyrody i rysia w promocji lokalnej turystyki.*

1. Turyści mają dostęp do informacji na temat okolicznej przyrody; 2. Turyści są zainteresowani dzikimi zwierzętami, które żyją w tych okolicach; 3. Turyści są zainteresowani spędzaniem czasu na łonie przyrody w tych okolicach; 4. Przyroda jest istotnym czynnikiem przyciągającym turystów prowadzonego przeze mnie obiektu

a: zdecydowanie tak; b: raczej tak; c: ani tak, ani nie; d: raczej nie; e: zdecydowanie nie.

LT: *Agroturizmo savininkų nuomonė apie gamtos ir lūšių vaidmenį skatinant vietinį turizmą.*

1: Turistai gali gauti informacijos apie supančią gamtą; 2: Turistai domisi šioje vietovėje gyvenančia laukine gamta; 3: Turistai šiose vietovėse nori praleisti laiką gamtoje; 4: Gamta yra svarbus veiksnys, pritraukiantis turistus į mano valdomą objektą.

a: Tikrai taip; b: Veikiau taip; c: Nei taip, nei ne; d: Veikiau ne; e: Tikrai ne

DE: *Die Meinung von Agrotourismusbesitzern über die Rolle von Natur und Luchs bei der Förderung des lokalen Tourismus.*

1: Touristen haben Zugang zu Informationen über die umliegende Natur; 2: Touristen interessieren sich für die Wildtiere, die in diesem Gebiet leben; 3: Touristen sind daran interessiert, in diesen Gebieten Zeit in der Natur zu verbringen; 4: Die Natur ist ein wichtiger Faktor, um Touristen in die von mir betriebene Einrichtung zu locken

a: Eindeutig ja; b: Eher ja; c: Weder ja noch nein; d: Eher nein; e: Eindeutig nein.

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

WSKAŹNIKI TURYSTYKI LOKALNEJ W BADANYM REGIONIE

Przeanalizowane zostały również uwarunkowania rynku turystycznego w gminach objętych projektem, na terenie których w roku realizacji badania występują rysie w północno-zachodniej Polsce. Jest to 46 gmin województwa zachodniopomorskiego, 9 gmin województwa wielkopolskiego oraz 5 gmin województwa lubuskiego. Analiza wykonana jest na podstawie wskaźników Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących ruchu turystycznego na poziomie gminy: rejestrowanych turystycznych obiektów noclegowych, miejscach w obiektach noclegowych, przyjętych turystach zagranicznych oraz dynamice miejsc noclegowych.

Pomimo wysokiej atrakcyjności przyrodniczej badanych regionów i potencjału dla rozwoju turystyki (wg. opinii interesariuszy i badanych właścicieli obiektów agroturystycznych), większość gmin objętych projektem ma tylko pojedyncze, rejestrowane w urzędzie statystycznym obiekty noclegowe (tabela A1). Poszczególne gminy różnią się pod względem liczby dostępnych miejsc noclegowych, a także pod względem przyjmowanej liczby turystów zagranicznych. Dynamika miejsc noclegowych nie jest duża. W roku 2022 roku, w porównaniu do 2021 roku, w badanych gminach wielkopolskich i zachodniopomorskich przybyło miejsc noclegowych, a w gminach lubuskich – ubyło. W gminach województw lubuskiego i wielkopolskiego liczba miejsc noclegowych spadła w 2023 w porównaniu do roku 2022, a w zachodniopomorskim pozostała bliska liczbie w roku poprzednim. Mniej więcej po równo rozkłada się liczba gmin, która w 2023 przyjęła więcej turystów z zagranicy, w porównaniu do roku poprzedniego, oraz liczba gmin, w których zmniejszyła się liczba turystów z zagranicy.

Należy uwzględnić, że gminy objęte projektem nie są najbardziej turystycznymi gminami w swoich województwach, sektor turystyczny nadal się w nich rozwija i jest poniżej średniej dla województw.

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

WNIOSKI

- Projekt ma do spełnienia istotną rolę w moderowaniu wpływu zwiększania populacji rysia na gospodarkę, poprzez działania bezpośrednie (poprzez zatrudnienie i zamówienia) i pośrednie (wspieranie potencjalnych korzyści, adresowanie zagrożeń).
- Warto nawiązywać współpracy z innymi lokalnymi podmiotami trzeciego sektora (organizacjami pozarządowymi, fundacjami), a także instytucjami kultury.
- Planowane w projekcie warsztaty powinny być kierowane do grup narażonych na szkody, często podzielających obawy związane z obecnością rysia. Przede wszystkim powinni to być hodowcy i rolnicy, ale również myśliwi.
- Choć szkody powodowane przez rysie na terenie realizacji projektu zdarzą się rzadko, warto monitorować ich pojawianie się we współpracy z odpowiednimi regionalnymi organami ochrony środowiska.
- W ofercie edukacyjnej warto uwzględnić jako grupę docelową osoby oferujące usługi w sektorze turystyki, w tym oferują kwatery dla turystów. Projekt może zwiększać wiedzę takich osób o rysiach i wspierać wykorzystywanie obecności rysia do zwiększania atrakcyjności turystycznej regionu.

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

A1. Tourist activity in the project municipalities, data from the Central Statistical Office, Local Data Bank.

PL: Ruch turystyczny w gminach objętych projektem, dane Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych.

LT: Turizmo aktyvumas projekto savivaldybėse, Centrinės statistikos tarnybos duomenys, Vietinių duomenų bankas.

DE: Touristische Aktivitäten in den Projektgemeinden, Daten des Statistischen Zentralamtes, Lokale Datenbank.

Administration unit <i>PL: Jednostka administracyjna LT: administracijos padalinys DE: Verwaltungseinheit</i>	Accommodation facilities and places <i>PL: Obiekty noclegowe i miejsca noclegowe LT: Paslaugos ir apgyvendinimas DE: Einrichtungen und Unterkünfte</i>						Foreign tourists <i>PL: turyści zagraniczni LT: užsienio turistai DE: ausländische Touristen</i>		Accommodation dynamics <i>PL: dynamika miejsc noclegowych LT: Apgyvandinimo dinamika DE: Dynamik der Unterbringung</i>	
	No. of facilities			No. of accommodation available			No. of tourists		Annual change rate	
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2022	2023
LUBUSKIE	257	253	266	16 922	16 007	17 930	124 797	145 149	96,4	104,8
Santok	1	1	2	45	45	61	23	4	60,0	100,0
Dobiegniew	3	2	4	266	166	292	395	693	92,2	87,8
Strzelce Krajeńskie	6	5	5	175	198	178	236	565	100,0	82,2
WIELKOPOLSKIE	581	582	593	40 140	40 449	40 633	229 574	261 045	102,5	100,2
Czarnków	1	0	0	45	0	0	54	0	93,3	0,0
Krzyż Wielkopolski	5	5	5	133	151	151	190	285	250,0	100,0
Trzcianka	3	3	3	176	176	176	1 016	456	100,0	100,0
Wieleń	2	1	1	43	19	20	146	19	97,7	44,2
Piła	8	8	8	772	735	739	6 794	7 561	131,4	94,3
Szydłowo	1	1	1	15	15	15				
Powiat złotowski	8	8	8	363	408	369	197	164	90,6	96,6
Tarnówka	2	2	2	59	52	52	93	83	98,3	88,1
ZACHODNIOPOMORSKIE	1 397	1 421	1 465	143 289	146 784	153 732	728 102	810 870	101,2	107,1
Karlino	0	1	1	0	122	98	0	131		
Choszczno	2	1	1	112	22	42	0	9	84,6	100,0
Drawno	6	6	6	237	242	340	140	101	105,4	100,0
Pełczyce	1	0	1	20	0	20	75	46	100,0	0,0
Czaplinek	16	16	16	1 202	1 210	1 147	647	765	131,7	100,5
Drawsko Pomorskie	6	6	6	260	240	215	593	823	61,0	103,0
Kalisz Pomorski	1	2	3	162	290	309	3 813	4 514	91,0	109,9

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Wierzchowo	1	1	1	20	20	20			100,0	100,0
Złocieniec	11	10	11	771	778	1 053	967	1 232	119,6	82,7
Maszewo	1	1	1	112	112	112			100,0	100,0
Nowogard	3	3	3	250	266	262	3 671	3 793	99,2	106,4
Gryfino	3	3	3	196	196	196	453	558	81,1	103,7
Gościno	3	3	4	314	311	348	78	39		
Manowo	1	2	2	284	311	318	93	173	79,9	100,0
Świeszyno	1	1	1	111	111	126	1 089	1 456	117,0	93,1
Stargard	6	5	8	317	295	478	2 412	1 259	100,0	100,0
Chociwel	1	1	1	62	62	98	248	334		
Dobrzany	1	2	2	100	120	120	86	88		
Dolice	1	2	2	30	89	89	9	8	100,0	296,7
Ińsko	2	2	2	168	168	168	0	163		
Marianowo	1	1	1	22	22	51	358	194	62,9	100,0
Stargard	2	2	2	66	66	66	104	146	100,0	100,0
Barwice	1	1	1	130	130	130	104	0	100,0	100,0
Borne Sulinowo	2	1	1	82	22	14	69	28	44,9	100,0
Świdwin	2	2	2	340	306	344	69	28	177,8	100,0
Brzeżno	1	1	1	13	13	13			100,0	100,0
Połczyn-Zdrój	7	6	7	476	288	326	185	478	138,4	68,0
Świdwin	1	1	1	15	15	15	56	2	100,0	100,0
Wałcz	6	6	6	575	567	565	517	410	74,8	98,3
Człopa	3	1	1	122	12	14	554	120	618,8	0,0
Mirosławiec	5	5	4	207	211	192	412	298	117,4	100,0
Tuczno	3	3	3	176	148	155	240	40	35,3	49,1
Łobez	3	4	4	114	128	128	359	497	90,5	112,3
Resko	1	1	1	30	30	30	2	0		
Węgorzyno	2	2	2	118	219	118	0	38		

Co-funded by
the European Union

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej